

مرکز مدیریت حوزه علمیه قم

معاونت آموزش

مدیریت امتحانات

بسمه تعالی

امتحانات پایان سال - خرداد ۱۳۸۸

پاسخنامه

پایه :		۱	موضوع :	نحو ۱
تاریخ :		۸۸/۳/۲۴	ساعت :	۱۰/۳۰

نام کتاب: هدایه، از الخاتمة تا آخر کتاب و کل کتاب صمدیه

لطفاً به همه سؤالات تستی و ۸ سؤال تشریحی پاسخ دهید، در صورت پاسخ به همه به سؤال آخر نمره داده نمی‌شود (تستی ۱ و تشریحی ۲ نمره)

تستی:

- ضمیر «هو» در «قل هو الله أحد» و «ها» در «إنها زينب قائمة» و «هو» در «زيد هو القائم» به ترتیب ضمیر است. ب
 أ. فصل، قصه، شأن ☐ ب. شأن، قصه، فصل ☒ ج. قصه، شأن، فصل ☐ د. هیچکدام ☐
- الإسم إن وضع لذات ف أو لحدث ف أو لمنسوب إليه حدث ف الف
 أ. اسم عین - اسم معنی - مشتق ☒ ب. اسم معنی - اسم عین - مشتق ☐
 ج. مشتق - اسم عین - اسم معنی ☐ د. اسم معنی - مشتق - اسم عین ☐
- در کدامیک از گزینه‌های زیر، همه موارد موصول حرفی است؟ ج
 أ. أن - إن - ما - کی ☐ ب. أن - إن - کی - لو ☐ ج. أن - أن - کی - لو ☒ د. أن - کأن - ما - لو ☐
- «إذا» ترد ظرفاً و الف
 أ. للمستقبل - تختص بالفعلیة ☒ ب. للمستقبل - تدخل علی الجملتين ☐
 ج. للماضي و المستقبل - تختص بالفعلیة ☐ د. للماضي و المستقبل - تدخل علی الجملتين ☐

تشریحی:

- بذل را تعریف کرده و انواع آن را نام ببرید.
 البدل هو تابع ينسب إليه ما نسب إلى متبوعه وهو المقصود بالنسبة دون متبوعه وأقسامه: بدل الكل من الكل وبدل البعض من الكل وبدل الاشتمال وبدل الغلط.
- وجوه سه گانه استعمال اسم تفضیل را نام برده و برای هر کدام مثالی ذکر کنید.
 واستعماله علی ثلاثة أوجه مضافاً كزيد أفضل القوم أو معرفاً باللام نحو: زيد الأفضل أو بمنه نحو: زيد أفضل من عمرو.
- در هر یک از موارد زیر «ان» به فتح خوانده می‌شود یا کسر؟ مشخص کنید.
 أ. رأيت الذي ان أباه قائم: ج. به کسر
 ب. بلغني ان زيدا عالم: ج. به فتح
 ج. عندی انک قائم: ج. به فتح
 د. ان زيدا لقائم: ج. به کسر
- عمل نحو را تعریف کرده و فایده و موضوع آن را بنویسید.
 النحو علم بقوانين ألفاظ العرب من حيث الإعراب والبناء وفایده حفظ اللسان عن الخطأ فی المقال وموضوعه الكلمة والكلام.

۵. علم حروف مشبیه بالفعل را نوشته و بیان کنید آیا خبر آنها بر اسمشان مقدم می‌شود یا خیر؟
عملها عکس عمل کان [نصب الاسم ورفع الخبر] ولا يتقدم خبرها على اسمها إلا إذا كان ظرفاً أو جاراً ومجروراً.

* «التمييز هو النكرة الرافعة للإبهام المستقر عن ذات أو نسبة».

۶. عبارت فوق را با ذکر مثال توضیح دهید.

تمیز اسم نکره‌ای است که ابهام ثابت در معنای موضوع له را از ذات یا نسبت برطرف می‌کند.
تمیز از ذات: عندی عشرون رجلاً.
تمیز از نسبت: طاب زید علماً.

۷. سه ترکیب مختلف در «ما ذا صنعت» را بنویسید.

۱. ما و ذا موصولة وصنعت صلة وذا صنعت خبره.

۲. ما مفعول وذا زائدة (ملغی) وصنعت فعل وفاعل.

۳. ماذا (مركب) مفعول وصنعت فعل وفاعل.

۸. دلیل ساخته نشدن اسم تفضیل را در هر کدام از افعال زیر بنویسید.

أ. صار: ج. چون غیر متصرف است.

ب. مات: ج. چون قابل تفضیل نیست.

ج. عَوَرَ: ج. چون از آن افعال برای غیر تفضیل ساخته شده است.

د. دَحَرَج: ج. چون ثلاثی نیست.

۹. انواع «أن» حرفیه را نام برده و برای هر کدام مثالی ذکر کنید.

والحرفية ترد ناصبة للمضارع نحو: أن يقوم ومخففة من المثقلة، نحو: «علم أن سيكون منكم مرضى» و مفسرة، نحو: كتبتُ إليه أن قم.